

VASILE ZECHERU

Originile tradiției inițiatice

Izvoarele Francmasoneriei speculative

EDITURA HERALD
București

CUPRINS

INTRODUCERE	7
1. GEOMETRIA, PITAGORA, SOCRATE ȘI EUCLID	12
1.1. <i>Geometria mirabilis</i>	15
1.2. <i>Pitagora și fraternitatea crotoniană</i>	24
1.3. <i>Succintă privire asupra învățaturii pitagoreice</i>	30
1.4. <i>Socrate și Euclid</i>	39
2. PLATON, CRIPTO-PITAGOREICUL	48
2.1. <i>Aspecte biografice și contextuale</i>	50
2.2. <i>Metafizica platoniană</i>	58
2.3. <i>Sufletul lumii și cel uman</i>	73
2.4. <i>Statul perfect</i>	85
3. ECLECTISMUL INIȚIATIC ALEXANDRIN	93
3.1. <i>Considerații preliminare</i>	95
3.2. <i>Hermetismul</i>	103
3.3. <i>Gnoza și conștiința luminică</i>	112
3.4. <i>Iudaism elenizat sau elenism iudaizat?</i>	120

4. NEOPLATONISMUL EZOTERIC	130
4.1. <i>Scurtă prezentare</i>	132
4.2. <i>Plotin, maestru spiritual</i>	139
4.3. <i>Porphyrios și Iamblichos</i>	148
4.4. <i>Proclus sau cântecul de lebedă al ezoterismului cult</i>	158
5. PITAGORISMUL ITALIC	166
5.1. <i>Rațiuni introductive</i>	168
5.2. <i>Pitagorismul italic la începuturile sale</i>	175
5.3. <i>Pitagoreicii și collegia fabrorum</i>	180
5.4. <i>Neopitagorismul roman și maeștrii comacini</i>	189
6. MASONERIA OPERATIVĂ MEDIEVALĂ	197
6.1. <i>Introducere sumară</i>	198
6.2. <i>Steinmetzen Brüderschaft și Baubütte</i>	200
6.3. <i>Compagnons du Devoir</i>	207
6.4. <i>Ghildele britanice și istoria lor legendară</i>	216
7. EZOTERISMUL POSTRENASCENTIST	226
7.1. <i>Quattrocento și redescoperirea geometriei</i>	227
7.2. <i>Doctrina ordinii universale în era postrenascentistă</i>	236
7.3. <i>Cabala, Alchimia și Rozacrucianismul</i>	244
7.4. <i>Expansiunea fecundă a Rozacrucianismului</i>	253
ÎN LOC DE CONCLUZII	262
BIBLIOGRAFIE	268

INTRODUCERE

A venit un om trimis de Dumnezeu: numele lui era Ioan. El a venit ca martor, ca să mărturisească despre Lumină, pentru ca toți să creadă prin el. Nu era el Lumina, ci el a venit ca să mărturisească despre Lumină. Lumina aceasta era adevărata Lumină, care luminează pe orice om venind în lume. El (Dumnezeu, n.n.) era în lume, și lumea a fost făcută prin El, dar lumea nu L-a cunoscut.

(Ioan, 1:1–18)

Cele mai importante argumente în favoarea existenței lui Dumnezeu sunt cele sprijinite pe descoperiri științifice recente.

Antony Flew

Dintotdeauna și pretutindeni, fenomenul inițiatic viu și autentic, având ca principală rațiune de a fi cunoașterea de Sine și realizarea spirituală, a însoțit istoria umanității, sub o formă sau alta, cu efecte dintre cele mai spectaculoase în plan socio-uman; așa se face că vor fi existat numeroase inițiative operative cu mult înainte de anul 1717 când, îndeobște, se consideră că s-a născut, ca organizație, Masoneria modernă, speculativă. În sinteza lor organică, toate acele curente tradiționale care au funcționat anterior datei menționate au alcătuit un ansamblu unitar și coerent de idei doctrinale, reprezentări și convingeri privind tematica inițiatică, metodologia sa specifică și idealul uman ce s-ar putea naște în urma parcurgerii de către aspirant a unui asemenea demers calificat într-o perfecționare și desăvârșire spirituală.

Pitagorismul, în diferitele sale variante, școala lui Platon, hermetismul eclectic alexandrin, neoplatonismul, masoneria medi-

evală operativă, druidismul, legendele cavalerești, alchimia, cabala și rozacrucianismul, toate acestea la un loc și încă multe altele, par a avea legătură cu problematica inițiativă, cu setea omului de îndumnezeire și cu dorința de îmbunătățire a cadrului de conviețuire socială. Procesul inițiativ, așa cum era acesta săvârșit în Antichitate și în Evul Mediu, se întemeia pe convingerea că înțelepciunea poate fi însușită de către aspirant cu întreaga lui ființă alcătuită, cum ne învață metafizica, din spirit, suflet și trup. Pe cale de consecință, celui care pornea la drum i se prescria o dietă consacrată, exerciții de respirație și de menținerea sănătății corporale, o conduită morală corectă pentru a evita emoțiile negative și relațiile toxice și, ca un corolar, un *askesis* adecvat – exercițiu spiritual anume gândit spre a-i liniști mentalul agitat, mereu predispus la fugă de idei și la o irosire lamentabilă a energiei vitale.

Succint spus, doctrina inițiativă prinde contur din convingerile fundamentale ce decurg cu necesitate din cele trei mari teme aflate în centrul metafizicii tradiționale: (i) Dumnezeu ca Macrocosmos (realitatea atotcuprinzătoare ca existență și esență supremă, *Principiul*, *Arché*, *Unul* pitagoreico-platonician, Entitatea supremă, Monada absolută etc.); (ii) Dumnezeu ca Microcosmos (omul ca obiect de cunoaștere filosofică și, ca un corolar, idealul de om perfect, Lumina lăuntrică, *Lux inens*, *Noûs* etc., Sufletul uman); (iii) Dumnezeu în mundan (Sufletul universal la Platon, Lumea ca reprezentare și model de construcție societală, Fraternitatea/Împărtășirea ca stare de conștiință, Întovărașirea întru lucrare și, de aici, utopiile privind statul perfect, metafora Templului ideal al umanității și ideea de coparticipare a omului la Creația lui Dumnezeu).¹ Credourile doctrinale născute din metafizica tradițională străbat, de la un capăt la altul, istoria fenomenului inițiativ și, prin ele însele, dau sens, valoare și utilitate efortului conștient de perfecționare umană și de construcție societală, deopotrivă.

¹ Constituirea problematicilor a fost inspirată de reprezentarea hegeliană care numește cele trei mari obiecte ale cunoașterii: Dumnezeu, Omul și Lumea; Hegel precizează apoi că, în adevăratul sens al cuvântului, unicul scop al filosofiei rezidă în a-l cunoaște pe Dumnezeu.

Conținutul ezoterico-sapientțial al doctrinei masonice presupune, totodată, și o metodologie consacrată prin care aspirantul să poată fi îndrumat temeinic în efortul său întru depășirea statutului ontologic. Ne dăm seama însă că, în timp, metoda inițiativă a slăbit în ceea ce privește eficacitatea sa și că, în prezent, nu se mai poate vorbi decât în manieră speculativă despre statutul de *homo universalis* pe care aspirantul îl atingea la finele gradului intermediar. Mai mult decât atât, ne dăm seama că, practic, Masoneria are acces, în prezent, doar la unele rudimente de metodă care sunt, de altfel, total insuficiente pentru a-l determina pe aspirant să experimenteze, la propriu, stări de conștiință non-ordinară așa cum sunt acestea sugerate în vechile scrieri referitoare la fenomenul inițiativ.

Rămâne activă însă geometria ca instrument calificat prin care i se poate revela aspirantului ordinea universală, voința supremă și planul celest, și de aceea simbolistica masonică abundă în simboluri geometrice specializate în a transmite informații subtile și de un grad mare de complexitate, menite să consolideze, în cele din urmă, credința într-o Entitate supremă. Mai întâi, vom identifica geometria, ca instrument revelator de sacru, în pitagorismul incipient; la scurt timp, Platon va proclama solemn că *Dumnezeu geometrizează neconținut* și apoi, la mai puțin de un secol, ne întâlnim cu Euclid Alexandrinul care, prin *Elementele* sale, consolidează bazele teoretice ale acestei sublime științe devenită, mai târziu, una dintre cele cinci arte liberale. Regăsim, de asemenea, geometria și instrumentele sale consacrate în arta măștrilor comacini și în cea a masonilor operativi din Evul Mediu, pentru ca, apoi, să o redescoperim, sublimă și miraculoasă, împreună cu artiștii renascentiști și cu savanți precum Galileo Galilei și Johannes Kepler. Tot acest fir călăuzitor al Ariadnei, străbătând la propriu istoria Artei regale, ajunge până în zilele noastre având exact același rol pe care l-a avut dintotdeauna, anume să transmită aspirantului fiorul ordinii universale, al voinței revelate și al planului celest.

În această admirabilă tradiție inițiativă a zidarilor liberi, rămâne viu și lucrativ, totodată, spiritul de companionaj cu esența sa

întovărășirea într-o lucrare comună, spirit pe care aspirantul îl are de înfăptuit în cursul vieții sale pământești. Potrivit tradiției, aspirantului nu i se explică nimic; el este, pur și simplu, pus în situația de a interacționa cordial pentru a exercita la propriu interconectarea cu frații săi; din acest motiv, trebuie ca singur să găsească cheia unei convivialități superioare, bazată pe cooperare, îngăduință și bună înțelegere cu semenii. În plan superior i se inoculează astfel adeptului ideea nobilă că oamenii sunt frați într-o Domnu' și că iubirea aproapelui este una din marile legi ale firii.

La fel de constantă este, în istorie, problematica pe care, generic, o putem denumi edificarea Templului ideal al umanității – construirea unei lumi mai în acord cu ordinea universală – altfel spus, înălțarea *Ierusalimului lumesc* după modelul *Ierusalimului ceresc*. Platon, în *Republica* sa, este cel care dă tonul și care formulează o primă utopie de referință privind statul perfect și regele-filosof. Urmează apoi o impresionantă înșiruire de asemenea utopii ce prind contur îndeosebi după Renaștere când marii gânditori propun, treptat și sistematic, o desacralizare a lumii și, pe cale de consecință, o construcție societală antropocentrică. În această suită apar numeroase lucrări care, nu de puține ori, vor sfârși prin a fi catalogate drept fanteziste, dar care, în egală măsură, vor atrage atenția, totuși, prin spiritul lor vizionar și reformator; dintre aceste lucrări amintim: *Utopia* lui Thomas Morus, *Civitas solis* de Tommaso Campanella, *Descrierea vestitului regat al Macariei* de Samuel Hartlib, celebra *Noua Atlantidă* baconiană, *Amfiteatrul eternei înțelepciuni* de Heinrich Khunrath etc. De menționat că îndeosebi rozacrușii au excelat în a publica lucrări destinate a prefigura viitorul omenirii; mai târziu, Masoneria speculativă s-a arătat, și ea, interesată în a proiecta edificii socio-umane care să genereze un nivel superior de progres și civilizație.

Dincolo de toate aceste teme doctrinale, marea provocare a Masoneriei speculative rămâne cunoașterea de Sine în formulă tradițională. În fapt, totul ar trebui să fie subsecvent acestui scop fundamental. Francmasoneria nu este știință în înțelesul actual al

termenului și nu este nici o religie deși cultivă un sistem propriu de credințe, precepte și ritualuri care, împreună, tind să formeze o comuniune spirituală și morală distinctă. Francmasoneria ca organizație nu vizează, defel, un demers politic chiar dacă unii membri au participat activ la actul guvernării sau la diverse acțiuni destinate să producă efecte la nivel de macrosistem social. În esența sa, predania masonică înseamnă revelarea unei cunoașteri diferite față de cunoașterea analitică, secvențială, urmându-se, în acest sens, rigori tradiționale îndelung șlefuite în practica mundană milenară; acest obiect de activitate distinct ne îndreptățește să spunem că Masoneria are un binemeritat statut de utilitate publică.

Împreună, doctrina și metoda masonică alcătuiesc Calea regală – parcursul omului către Adevăr și centrul Ființei; în urma acestui demers calificat se obține o mai pronunțată claritate a mentalului și astfel o mai corectă înțelegere a realității; de aceea, acțiunile unui om înaintat pe Cale vor fi mai conforme cu rigorile subtile ale legilor universale și, pe cale de consecință, mult mai dedicate păcii sociale, bunăstării și progresului general. Arta regală este procesul intern specific ce se desfășoară în Masonerie având efecte atât în plan strict personal, cât și în plan social. Pe de altă parte, prin intermediul acestui proces sunt îndeplinite scopurile fondatoare ale Ordinului care, în ansamblul lor, alcătuiesc misiunea specifică și justifică menirea de a fi a respectivei fraternități inițiatice, veche de când lumea.

Așadar, despre toate acestea vorbește cartea noastră, nimic altceva decât un salt capricant prin istoria și filosofia actului inițiativ și, în această cheie, rugăm a fi ea receptată ca mesaj și ca sursă de informare pentru o eventuală aprofundare, lărgire și diversificare a studiului. În speranța că aceste câteva rânduri introductive vor spori interesul cititorului întru clarificare și îmbogățirea cunoașterii, mulțumesc pentru atenția acordată și vă doresc, în continuare, o lectură plăcută și folositoare!

Autorul

CAPITOLUL 1

GEOMETRIA, PITAGORA, SOCRATE ȘI EUCLID

Acest templu este asemenea Cerului în toate proporțiile lui.

(Inscripție din Templul lui Ramses al III-lea)

Secolul V î.e.n., supranumit și *secolul de aur* sau *secolul lui Pericle* este recunoscut de către istorici ca fiind perioada clasică a Greciei antice, o perioadă de înflorire a culturii și civilizației elene, dar și de stabilizare a unui mod de viață devenit, ulterior, model pentru popoarele europene în formare. În plan ideatic, Thales din Milet (cca 624–546) se remarcă prin aceea că formulează întrebări raționale cu privire la natura Universului și a lumii marcând astfel o ruptură de mentalitatea omului totalmente tributar reprezentărilor arhaice, strict religioase. El a întocmit, în acest mod, un fundament incipient pentru gândirea științifică și a proiectat, totodată, structura primară pentru o corelaționare stabilă între știință și filosofie, această poziționare fiind valabilă, de altfel, și în prezent. Demersul început de Thales din Milet va fi continuat și augmentat de către Pitagora și discipolii săi care vor

încerca să explice ordinea universală utilizând, ca atare, formule geometrice și aritmosofice.

Grecii antici erau cunoscuți ca un popor al mărilor, corăbieri temerari și negustori iscușiți deopotrivă, dar și neîntrebuți în privința logicii și filosofiei. În vremea lui Pitagora și a lui Platon, Magna Graecia avea în componența sa nu doar teritoriile și insulele atribuite îndeobște acestui conglomerat socio-istoric al Antichității, ci și numeroasele sale colonii care subzistau pe coastele Mediteranei începând de la Coloanele lui Hercule (Strâmtoarea Gibraltar), continuând cu actualele țărmuri europene și africane și apoi cu cetățile situate în Asia Mică și la Pontul Euxin. Celebra mitologie greacă și orfismul¹, la care se adaugă o neostoită sete de înțelepciune sunt, poate, reperele cele mai subtile care au dat coerență și organicitate civilizației făurite de nobilul popor ce locuia Elada antică, în acele timpuri.²

Este știut că, din perspectivă socio-politică, Magna Graecia nu prezenta o omogenitate statală distinctă, ci era, mai degrabă, o entitate eteroclită alcătuită din cetăți-state conduse dictatorial de către așa-ziii tirani. După îndelungi conflicte pentru supremație, în perioada 490–470 î.e.n., cele două mari cetăți rivale, Sparta și Atena, își unesc eforturile și luptă cu îndârjire împotriva armatei Imperiului Persan care, în expansiunea sa de la acea vreme, ajunsese să amenințe însăși existența fizică a poporului elen. Până la urmă, perșii sunt respinși, dar pacea încă se mai lasă așteptată în Peloponez; la scurt timp, războiul dintre cele două importante cetăți menționate se va relua cu și mai mare intensitate.

Pe la anul 400 î.e.n.³, după trei decenii de conflicte sângeroase, Sparta învinge Atena și impune pacea sa umilitoare. Între

¹ Credința în Orfeu (trac, de origine) conferea consistență unui curent ezoteric bazat pe dualismul spirit-trup și ceea ce numim astăzi metempsihoză; Orfeu – fiul regelui Oeagrus (sau, după unele surse, al zeului Apollo) și al muzei Calliope – era un muzician talentat, poet, dar și mare profet și întemeietor de tradiție spirituală.

² Schur, pp. 212–215; Durant, pp. 19–22.

³ Pentru întreaga perioadă antică, anii menționați în prezentul text se referă la momente și perioade anterioare erei noastre și, ca atare, aceasta nu s-a mai

altele, Sparta va solicita rechemarea aristocraților exilați, în frunte cu Critias, cel care susținea abandonarea democrației ca formă de guvernare întrucât se dovedise nefuncțională pe timp de război. Pentru că au simpatizat cu Sparta, Critias și Alcibiade erau considerați trădători de către partida democraților atenieni; faptul că cei doi frecventau cercul lui Socrate a contat enorm în acuzarea și condamnarea maestrului. Critias elogia frecvent sistemul spartan și a înființat un partid favorabil acestui curent de opinie. Disputa ateniană, devenită conflict armat, se va solda cu victoria democraților; Critias va pieri în luptă și, odată cu el, partida pe care o conducea. Dezbaterile privind guvernarea însă vor continua, iar unul dintre animatori va fi nimeni altul decât Socrate, maestrul lui Platon; dacă vom mai menționa aici că nobilul Critias era unul dintre ucenicii lui Socrate și, concomitent, unchi al tânărului, pe atunci, Platon, vom avea, desigur, încă o cheie de descifrare a evenimentelor.¹

Separat de cele menționate și pentru o mai bună înțelegere a ceea ce urmează, este necesară deschiderea unei paranteze despre cele două mari curente filosofice din Elada antică. Exista, așadar, o succesiune ionică, deschisă de Thales din Milet², și o succesiune italică, fondată de Pitagora³. În ambele filiațiuni pot fi constatate omisiuni notabile, dar, cu toate acestea, în timp s-a consolidat opinia că niciun mare filosof grec nu a apărut izolat. Nu există mărturii privind apartenența lui Socrate la cele două filiațiuni, despre Platon însă se poate afirma cu un grad mai mare de certitudine că a avut acces direct la ambele *catena aurea* menționate mai sus. Astfel, prin forța împrejurărilor, Platon devine cel care a asigurat sinteza curentelor filosofice elene.⁴

specificat în mod expres, pentru a se evita redundanța.

¹ Durant, pp. 19–22.

² Filiera ionică (Thales era ionian) a dat filosofi precum: Diogenes cinicul, Zenon din Kition, Heraclit, Platon etc.

³ Filiera italică (Pitagora a predicat în sudul Peninsulei Italice) a dat filosofi precum Archytas din Tarent, Epicur, Parmenide, Zenon Eleatul, Leucip, Democrit, Platon etc.

⁴ Dumitriu, 1992, pp. 42–59; Roșca, pp. 157–304.

Filiațiunile diferă una de cealaltă, îndeosebi prin atitudinea față de schimbare, căci un curent susținea că *totul curge* (Heraclit), pe când celălalt spunea că *schimbarea e imposibilă* (Zenon din Elea). Această dicotomie severă a produs culturi diferite: cea heraclitică (occidentală, europeană) și cea eleată (orientală, asemănătoare spiritualității indiene, chineze...).¹

1.1. *Geometria mirabilis*

[...] esența, pretutindeni identică a frumosului [...], pășește în domeniul percepției nemijlocite și capătă denumirea [...] de sublim. Obiectele ce trezesc în noi această dispoziție [...] se numesc sublime matematic.

Paul Deussen

De regulă, atunci când se pune problema proiectării și edificării unor lăcașe de cult, în limbajul arhitecților apare frecvent sintagma *geometria sacră* cu trimitere la introducerea în operă a Proporției divine despre care vom vorbi în continuare. Pe de altă parte, alături de *perennis*, adjectivul din titlu pare să fi intrat definitiv în conștiința publică, mai cu seamă ca efect al împerecherii sale cu *philosophia*, asocierea obținută devenind titlul unei cărți excepționale.² Cu toate acestea însă, în cele ce urmează ne vom strădui să arătăm că ar fi tot la fel de justificată utilizarea inedită a determinantului *mirabilis* pentru a se desemna o însușire fundamentală și esențială a geometriei. La rândul său, cuvântul *geometrie* nu nominalizează doar disciplina matematică specializată în studierea formelor spațiale, ci și o artă liberală, cea de-a cincea, considerată uneori ca fiind și cea mai importantă dintre cele șapte care constituiau, în Evul Mediu, baza formării universitare. Timp de milenii, geometria a rămas resortul care a declanșat mirarea fundamentală din care, apoi, se vor fi născut filosofia și sentimentul

¹ Dumitriu, 1990; Vlăduțescu, 2007, pp. 39–40.

² Dumitriu, 1992.

cosmic¹. În mod indirect și fără a insista asupra acestui aspect, Platon a semnalat această poziționare în amonte a geometriei, față de filosofia propriu-zisă. Astfel, potrivit tradiției, marele filosof ar fi pus să se dăltuiască pe frontispiciul Academiei din Atena celebrul său dicton: *Nimeni nu intră aici dacă nu e geometru!*

Misterioasa condiție de admitere atrage atenția în mod sever asupra calificării fundamentale pe care aspirantul trebuia s-o dovedească la acceptarea sa în Academie. La acea vreme, calitatea de geometru proba nu doar capacitățile intelectuale necesare pentru viitoarea călătorie într-o cunoaștere pe care cel admis o avea de înfăptuit, ci constituia, prin ea însăși, o minimă garanție privind mirarea autentică pe care aspirantul o va fi trăit deja în momentul revelării raționamentelor pitagoreico-euclidiene referitoare la Secțiunea de aur. Mirarea era rodul perplexității pe care o va fi încercat cel în cauză când, grație demonstrațiilor geometrice, realiza că Universul este ordonat după rigori geometrice.

În semn de omagiu pentru această mirare străveche, dar, altminteri, la fel de proaspătă și de surprinzătoare în esența sa, Einstein spunea: *Cel mai înalt lucru pe care-l putem simți este misterul. El este emoția fundamentală care stă lângă leagănul adevăratei arte și științe. Cel care nu cunoaște și nu se mai poate mira, nu mai poate fi uimit, este ca și mort, e o lumânare stinsă*².

Tot astfel, printr-o spectaculoasă revizitare a temelor cosmologice pitagoreico-platonice, atât de recurente în istorie, Matila C. Ghyka (1881–1965) reformulează și readuce în atenția omului contemporan mirificul test matematic privind transcendența vieții și, deopotrivă, emoția ordinii sacre. Astfel, el va spune explicit că: *[...] viața (și aceasta este o revelație care are aproape aceeași importanță ca însuși criteriul) acționează sau poate acționa ca o forță care provine dintr-o direcție din afara sistemului, dintr-o altă dimensiune*

¹ Inventat de Pitagora, cuvântul *kósmos* (antonimul termenului *chaos*) exprimă ideea de univers ordonat.

² Livio, 2012, p. 12.

[...] încă imperfect cunoscută care ar putea fi a cincea dimensiune a geometriilor [...] ¹.

Dintr-o altă perspectivă, istoria legendară consemnată în vechi manuscrise inițiatice promovează, în mod tradițional, o formulare misterioasă și insolită privind identitatea geometriei cu Masoneria. Meritul de a fi readus enunțul respectiv în atenția generației sale, în chiar perioada când se renunțase aproape definitiv la utilizarea acestuia ca mijloc de transmitere a mesajului inițiat, îi revine lui Albert G. Mackey (1807–1881). Pentru ilustrare, în capitolul 6 sunt redate câteva citate semnificative din acest important autor de carte masonică. Mackey proclamă astfel un adevăr fundamental care, de multe ori, s-a dovedit a fi prea subtil și profund încifrat în istoria tradiției inițiatice pentru a nu fi omis, neglijat sau, în cel mai fericit caz, tratat cu superficialitate. În fond, geometria a fost cea care a asigurat continuitatea predaniei și, în mod egal, instrumentele calificate prin care i s-a transmis neofitului emoția ordinii și armoniei universale.

Ca dovadă în acest sens, să constatăm că stupefacția pe care o va fi produs relevarea constantelor geometrice în Antichitate sau pe timpul Renașterii este tot la fel cu cea pe care o trăiește aspirantul din secolul al XXI-lea având, în esență, același efect de trezire și de orientare fermă către *Principii*. Frecvențele referiri la Pitagora și Euclid pe care le regăsim în manuscrisele Masoneriei operative nu fac decât să sublinieze o dată în plus importanța conferită identității geometriei cu Masoneria. În centrul acestei reprezentări se întrezărește doctrina metafizică privind ordinea sacră având la bază principiile universal valabile ce fac trimitere subtilă la voința și la planul lui Dumnezeu.

Metoda de sorginte geometrică este adânc încriptată în templul masonic – locul epifaniei și al consacrării inițiatice, în egală măsură. Atât planul templului, ca atare, cât și Pavajul mozaicat care marchează centrul spațiului sacru sunt, de fapt, niște *pătrate lungi*² anume

¹ Ghyka, 1998, p. 276.

² Uneori, cu același înțeles, se utilizează expresia *dreptunghiul de aur*.

constituite pentru a sugera Secțiunea de aur¹. *Pătratul lung* devine astfel o figură geometrică iluminatorie având un aport considerabil în ceea ce privește transmiterea mesajului inițiativ. Asocierea paradoxală și improprie a celor doi termeni contradictorii – *pătrat* și *lung* – este menită să genereze un evident *non-sens* ce necesită grabnice clarificări. În această situație, tocmai din cauza dificultăților inerente, doctrina inițiativă a fost și este considerată, în continuare, ca fiind un domeniu distinct al ezoterismului cult. Așadar, apartenența la Ordin este strict condiționată de existența unui anumit nivel de pregătire și de o comprehensiune pe măsură. Ca atare, este inițiativ doar cel care demonstrează că a atins o anumită masă critică din acest punct de vedere.

În Templu i se arată aspirantului Secțiunea de aur înci-frată în *pătratul lung* și în pentagramă; i se prezintă, totodată, *tetractys*-ul și alte asemenea instrumente ritualice menite să declanșeze mirarea și astfel, trezirea inițiativă. Pentru pitagoreici, *tetractys*-ul (un triunghi construit din primele patru numere întregi) însemna desăvârșirea divină; în semn de prețuire pentru această perfecțiune, pitagoreicii depuneau un jurământ de credință pe *tetractys*; tot astfel, masonii de la gradele înalte venerază acest obiect ritualic.² Din simbolistică și din explicațiile maestrului, dar și din planșele de arhitectură prezentate în cadrul ținutelor, aspirantul va afla despre inconfundabila semnătură pe care Dumnezeu a caligrafiat-o asupra Creației sale. Prin gesturi și replici îndelung șlefuite în *athanor*-ul istoriei, dar și prin simbolistica tradițională mustind de sensuri i se transmite aspirantului un discret mesaj subliminal destinat să evidențieze dimensiunea sacră a realității și necesitatea desăvârșirii spirituale.

¹ Raportul dintre lungimea și lățimea templului este egal cu Numărul de aur; raportul dintre numărul de pătrate ce alcătuiesc lungimea Pasajului mozaicat și cel din compunerea lățimii acestuia este 8/5, 13/8, 21/13 ș.a.m.d., șirul tinzând către $\varphi = 1,618...$

² Livio, 2017, pp. 29–30.